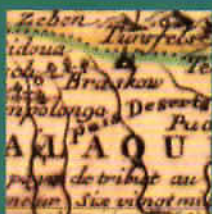
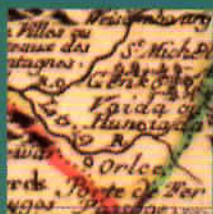
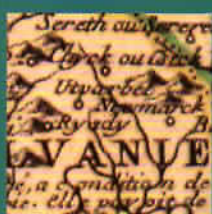
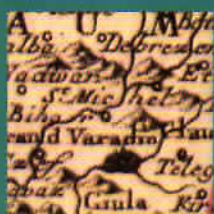
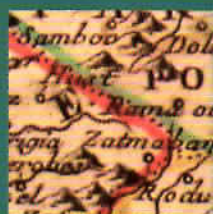
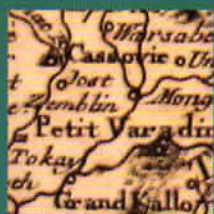


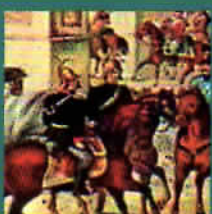
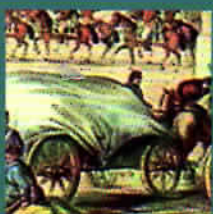
# NICULESCU



# ISTORIE

Madga Stan  
Cristian Vornicu

Sinteze și teste pentru examenul de  
**BACALAUREAT**



# CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE .....	5
Programa pentru examenul de bacalaureat la istorie .....	6
Sugestii pentru pregătirea examenului de bacalaureat la istorie .....	7
Examenul de bacalaureat național 2015 (Model) .....	8
Examenul de bacalaureat național 2014 (sesiune specială 27 mai 2014) .....	15
Examenul de bacalaureat național 2014 (2 iulie 2014) .....	22
Examenul de bacalaureat național 2014 (27 august 2014) .....	29
I. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor .....	37
II. Secolul al XX-lea – între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa .....	46
III. Constituțiile din România .....	61
IV. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (secolele al IX-lea-al XVIII-lea) .....	74
V. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele al XVIII-lea-al XX-lea) .....	87
VI. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă. Construcția democrației postdecembriste .....	102
VII. Spațiul românesc între diplomație și conflict în Evul Mediu și la începuturile modernității .....	116
VIII. România și concertul european; de la „criza orientală” la marile alianțe ale secolului al XX-lea .....	128
IX. România în perioada „Războiului Rece” .....	141
TESTE RECAPITULATIVE .....	148
Testul recapitulativ nr. 11 (Model de rezolvare) .....	191
BAREME DE EVALUARE ȘI DE NOTARE .....	196

# I. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

## I.1. Trăsături generale ale etnogenezei românești

Repere cronologice	Dicționar
106-271 d.Hr. – Stăpânirea romană în provincia Dacia.	Etnogeneză = procesul istoric al formării unui popor și a limbii vorbite de acesta.
46-602 d.Hr. – Stăpânirea romană în teritoriul dintre Dunăre și Marea Neagră.	Misionar = persoană care propovăduiește o nouă religie pe un teritoriu.
271 d.Hr. – Retragerea armatei și administrației romane din provincia Dacia.	Dacii liberi = geto-dacii care nu s-au aflat pe teritoriul transformat în provincie romană. Organizați în triburi și uniuni de triburi, au avut ca zone de locuire actualele regiuni Crișana, Maramureș, Moldova, estul Munteniei.
602 d.Hr. – Trecerea masivă a slavilor la sud de Dunăre; încetarea stăpânirii Imperiului Roman de Răsărit în Dobrogea de astăzi.	
Sec. al VIII-lea-al IX-lea d.Hr. – Desăvârșirea etnogenezei românești.	

### a. Geto-dacii și lumea romană în secolele I î.Hr.-al II-lea d.Hr.

Popor de origine indo-europeană, daco-geții au reprezentat ramura nordică a tracilor.

Geto-dacii au intrat în contact cu lumea romană, preluând elemente ale culturii materiale și spirituale ale acesteia, încă dinaintea instaurării stăpânirii imperiale în zona dunăreană (faza preliminară a romanizării geto-dacilor). După instaurarea stăpânirii imperiale pe teritoriul locuit de geto-daci, s-a trecut la o nouă etapă, manifestată printr-o romanizare intensă. Dobrogea de astăzi a intrat sub stăpânirea romană din anul 46 d.Hr., făcând parte din provincia Moesia. Aici, stăpânirea romană a durat până în anul 602.

În urma războaielor daco-romane (101-102, 105-106), s-a constituit provincia imperială Dacia, stăpânită de romani până în anul 271 (momentul retragerii armatei și administrației romane la sudul Dunării, la ordinul împăratului Aurelian).

### **b. Romanizarea geto-dacilor**

S-a realizat în trei etape:

- romanizarea preliminară (anterioară stăpânirii romane propriu-zise);
- romanizarea efectivă (derulată în timpul stăpânirii romane);
- romanizarea tardivă sau postareliană (reprezentată de continuarea legăturilor cu Imperiul Roman după retragerea stăpânirii romane din provincia Dacia).

Principalii factori care au contribuit la derularea procesului de romanizare în timpul stăpânirii romane au fost:

- *armata și administrația* romană;
- *veteranii, coloniștii latinofoni*, aduși din toată lumea romană pentru a practica anumite meserii (minerit, meșteșuguri);
- *viața economică* (spațiul provincial era integrat economiei imperiului);
- *urbanizarea* (orașele au fost adevărate centre de difuziune a civilizației romane);
- *dreptul roman*;
- *viața culturală și viața religioasă*.

Rezultatul romanizării a fost formarea unui nou popor: cel daco-roman.

După abandonarea provinciei Dacia de romani, procesul de romanizare a continuat, ca urmare a păstrării legăturilor cu Imperiul Roman, prezent, în continuare, la sudul Dunării. Astfel, după 271, romanizarea s-a realizat prin:

- extinderea acestui proces asupra dacilor liberi;
- continuarea pătrunderii elementelor romane prin intermediul comerțului sau a mutărilor de populație de pe un mal pe altul al Dunării;
- răspândirea creștinismului în limba latină de misionarii veniți din imperiu, cu deosebire după Edictul de la Mediolanum, din anul 313, prin care împăratul Constantin cel Mare acorda libertate de cult acestei religii.

### **c. Etnogeneza românească**

Procesul etnogenezei românești s-a desfășurat, în principal, la nord de Dunăre, încheindu-se la sfârșitul secolului al VIII-lea și la începutul celui de-al IX-lea prin formarea poporului român, un popor neolatin (înrudit, prin stratul fundamental al limbii vorbite, cel latin, cu italienii, spaniolii, francezii, portughezii), singurul moștenitor al romanității orientale. Totodată, a continuat să existe o populație

daco-romană și la sudul Dunării, urmașă a traco-dacilor romanizați din provincia Moesia, care au rezistat în fața slavilor și s-au opus slavizării. Aceștia sunt cunoscuți sub numele de *vlahi*, fiind vorbitorii dialectelor limbii române: aromân, meglenoromân, istroromân.

Până la sfârșitul secolului al VIII-lea, în timpul desfășurării migrațiilor de la sfârșitul Antichității și începutul Evului Mediu, populația daco-romană s-a transformat în populație românească, asimilând influențe din partea unora dintre migratori, îndeosebi a slavilor de sud.

## 1.2. Romanitatea românilor în sursele medievale și moderne

Repere cronologice	Dicționar
Sec. al VII-lea – Tratatul militar <i>Strategikon</i> , scris de împăratul bizantin Mauricius.	Școala Ardeleană = curent cultural de esență iluministă, care susținea latinitatea și continuitatea de locuire a românilor pe teritoriul vechii Dacii.
Sec. al XI-lea – Istoricul bizantin Kekaumenos scrie lucrarea <i>Sfaturi și povestiri</i> .	
Sec. al XII-lea – Ioan Kynamos, istoric bizantin, scrie cronica anilor 1118-1176.	
1536 – Umanistul transilvănean Nicolaus Olahus scrie lucrarea <i>Hungaria (...)</i> .	

Populația autohtonă începe să fie menționată în sursele istorice scrise începând din secolul al VII-lea, ca un popor romanic distinct. Autori bizantini, armeni, arabi, germani etc. au scris despre prezența românilor de o parte și de alta a Dunării în primele secole ale Evului Mediu.

Surse istorice scrise reprezentative pentru susținerea ideii romanității românilor și a continuității de existență a acestora la nordul Dunării sunt:

- tratatul militar *Strategikon* scris de împăratul bizantin Mauricius în secolul al VII-lea;
- lucrarea *Despre administrarea imperiului* a împăratului bizantin Constantin al VII-lea Porfirogenetul (secolul al X-lea);

- corespondența împăratului bizantin Vasile al II-lea Macedoneanul (secolele al X-lea-al XI-lea).

Din secolele al XI-lea-al XII-lea, dovezile scrise sunt din ce în ce mai numeroase, locuitorii spațiului nord-dunărean fiind numiți în documentele vremii *vlahi*, *blachi*, *valahi* sau *români*.

În Evul Mediu, călătorii străini sau cronicarii români au manifestat un interes deosebit față de trecutul poporului român. Călătorii străini se opresc adeseori asupra istoriei și originii locuitorilor, evidențiind elementele de latinitate:

- în secolul al XVI-lea, umanistul Anton Verancsics, primat al Ungariei, prieten al lui Erasmus din Rotterdam, a realizat o prezentare a Transilvaniei și a locuitorilor ei, vorbind despre români și originea acestora;
- în același secol, Francesco della Valle, originar din Padova, Pierre Lescalopier sau Franco Sivori, secretarul domnitorului Țării Românești, Petru Cercel, au călătorit prin Țările Române, oferind, în scrierile lor, informații despre așezările întâlnite, despre obiceiurile de la Curtea Domnească și despre tradițiile religioase ale românilor.

În Țările Române (secolele al XVI-lea-al XVII-lea), Nicolaus Olahus, Grigore Ureche, Miron Costin au afirmat originea latină a românilor și unitatea lor de neam.

În secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea, cărturari precum Dimitrie Cantemir sau membrii Școlii Ardelene (Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai, Ioan Budai Deleanu) au susținut originea și continuitatea românilor în spațiul carpato-danubiano-pontic.

### 1.3. Abordări ale problemei romanității românilor în secolele al XVIII-lea-al XX-lea

Repere cronologice	Dicționar
1781-1782 – Franz Joseph Sulzer publică <i>Istoria dacilor transalpini</i> .	Teorie istoriografică = ansamblu de idei prin care se explică desfășurarea unor evenimente și procese istorice.
1884 – A.D. Xenopol publică lucrarea <i>Teoria lui Roesler. Studii asupra stăruinței românilor în Dacia Traiană</i> .	
1937 – Gheorghe I. Brătianu elaborează lucrarea <i>Une énigme et un miracle historique: le peuple roumain</i> .	